GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŪ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE IN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe treĭ lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 franci.

ANULŪ L.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţi.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrimitŭ.

Nr. 234 Sâmbătă, 24 Octomvre (5 Noemvre). 1887.

Braşovŭ, 23 Octomvre 1887.

Românii din părţile ungurene suntŭ fórte îngrijaţĭ de crescerea periculósă limbei şi ritului bisericei române unite a acelorŭ clericĭ românĭ, carĭ suntŭ trimişi la studiu în seminariele străine. Primimŭ în acéstă materiă unŭ articulŭ dela unŭ binevoitorŭ şi zelosŭ fiiu alŭ acestei biserice, pe care îlŭ recomandămŭ cu tótă căldura atenţiunei archiereilorŭ bisericei române unite, carĭ suntŭ chiămaţĭ în prima liniă a îngriji ca clericii de sub păstorirea lorŭ sĕ capete o educaţiune şi o direcţiune bisericéscă şi românéscă adevĕrată, ca sĕ pótă deveni păstori demnĭ şi credincioşĭ ai poporului românŭ. Eată memoratulŭ articulŭ:

„Lipsa unui seminarŭ românescŭ pentru clericii românĭ gr. cat. din diecesa Oradiei marĭ este câtŭ se póte mai sĕmţită. In acéstă diecesă se află pentru anulŭ scolasticŭ curentŭ 31 de tinerĭ teologĭ, dintre carĭ — în lipsa unui seminarŭ românescŭ — 29 de înşĭ suntŭ trimişĭ prin seminariele latine din Budapesta, Oradea-mare, Strigoniu Satmarŭ, Ungvarŭ, unde nu numai că li se propune în limba latină, şi nu română, dér suntŭ condamnaţĭ sĕrmanii tinerĭ a petrece câte patru anĭ de dile din juneţea lorŭ între cei mai neîmpăcaţĭ duşmanĭ ai Românilorŭ.

De multe orĭ aceste seminare suntŭ nisce periculóse curse de maghiarisare. Limba românéscă nu se aude în vecĭ prin salele şi coridórele lorŭ; Românŭ cu Românŭ din acelaşŭ institutŭ adese-orĭ nu cutéză sĕ vorbéscă unulŭ cu altulŭ în limba lorŭ maternă, de frica dróiei colegilorŭ lorŭ maghiarĭ séu maghiaronĭ, cum suntŭ Rutenĭ şi Slovenĭ maghiarisaţĭ şi mai scie Dumnedeu câte alte fiinţe, care s'au lăpĕdatŭ de legea şi naţiunea lorŭ.

Totŭ atâtea esemple triste, câtŭ se póte de triste, suntŭ acestea pentru tinerii românĭ, carĭ din nefericire suntŭ condamnaţĭ sĕ-şi priméscă educaţiunea lorŭ teologică în aceste institute străine, unde limba, obiceiurile, ba chiar şi ritulŭ bisericescŭ alŭ poporului românŭ suntŭ totŭ atâtea obiecte de disprefŭ. Inrîurinţei acestorŭ triste împrejurărĭ trebue sĕ atribuimŭ faptulŭ, că diecesa gr. cat. a Oradiei marĭ, orĭ câtŭ de vechiă este ea, până acum nu nĭ-a putută da decâtŭ unŭ numĕrŭ relativŭ destulŭ de neînsemnatŭ de preoţĭ adevĕratŭ conscĭ de misiunea lorŭ bisericéscă, nu numai, ci şi naţională.

Nu voimŭ sĕ vorbimŭ aicĭ de identitatea credinţei dogmatice, dér punemŭ mare greutate pe diversitatea ritului şi a limbei, prin care în adevĕrŭ se distinge biserica românéscă de cea romano-catolică, şi care este prin urmare semnulŭ caracteristicŭ, ce face ca poporulŭ nostru sĕ'şi cunóscă biserica lui naţională. Ceea ce aflămŭ de regretatŭ şi de condamnatŭ în casulŭ de faţă este, că acei tinerĭ teologĭ, crescuţĭ în seminarele catolice unguresci, îşĭ însuşescŭ prea multŭ obiceiurile şi formele ritului catolicŭ, pe care poporulŭ dela ţéră nu scie sĕ-lŭ distingă ca unŭ caracterŭ alŭ bisericei catolice, ci-lŭ privesce ca unŭ caracterŭ esclusivŭ alŭ bisericei unguresci; şi acestŭ caracterŭ alŭ bisericei unguresci se nisuescŭ adese-orĭ clericii românĭ crescuţĭ în seminariele străine a-lŭ imprime mai mult séu mai puţinŭ bisericei lorŭ românescĭ. O facŭ acésta parte din nepricepere, parte din causa alteraţiunei sentimentului lorŭ curatŭ românescŭ, a acelui sentimentŭ, ce l'au primitŭ din fragedа copilăriă în casa părintéscă şi în biserica în care s'au născutŭ şi s'au botezatŭ.

Unŭ Românŭ din Ardélŭ, intrândŭ în o biserică gr. cat. românéscă din părţile acelea, va observa numai decâtŭ, mai vĕrtosŭ în cântărĭ etc, unŭ feliu de imitaţiune mai mare séu mai mică a deprinderilorŭ bisericei catolice unguresci. Acésta imitaţiune a formelorŭ esteriore din biserică constă d. es. în modulŭ facerei semnului crucei, plecarea genunchiului, întrebuinţarea de „Amen", în locŭ de „Aminŭ" ş. a.

De sine urméză aşadéră, că pentru Românii din Ungaria mai vîrtosŭ, carĭ suntŭ atâtŭ de espuşĭ maghiarisărei, imitaţiunea acésta, fiă ea orĭ câtŭ de mică abatere dela formele rituale orientale, este câtŭ se póte de periculósă. De aceea este neapĕratŭ necesarŭ, credemŭ, ca sĕ se interdică orĭ ce diformare a ritului bisericescŭ din partea acestorŭ tinerĭ.

Românii gr. cat. din diecesa Oradiei marĭ dorescŭ multŭ — după cum scrie „Fóia bis. şi şcol" din Blaşiu — ca sĕ-şi înfiinţeze unŭ seminarŭ propriu românescŭ în Oradea mare. Acésta şi noi o dorimŭ, mai vĕrtosŭ pentru că avemŭ grmă speranţă, că în acelŭ seminarŭ se vorŭ propune studiile în limba românéscă, ér nu latină, ca în seminarulŭ românŭ din Gherla.

Mai multă garanţiă însĕ dă în privinţa bisericéscă şi naţională unŭ seminarŭ teologicŭ din unŭ centru românescŭ, unde sentimentulŭ bisericescŭ şi românescŭ nu este espusŭ alternaţiunei, nicĭ prin educaţiunea internă din institutŭ, nicĭ prin societatea din afară. Din acéstă consideraţiune nu putemŭ decâtŭ sĕ salutămŭ cu bucuriă fericita ideiă a Ilustrităţii Sale, actualului episcopŭ alŭ Oradiei marĭ, Michailŭ Pavelŭ, care de doi anĭ încóce a începutŭ a trimite câte doi tinerĭ teologĭ în seminariulŭ din Blaşiu. Ar fi, credemŭ, la totŭ casulŭ fórte de doritŭ, ba chiar o necesitate supremă în împrejurările actuale, şi în interesulŭ adevĕratŭ alŭ bisericei unite române, ca câtŭ mai curĕndŭ sĕ se ia disposiţiunile de lipsă pentru a se puté aduce în acestŭ seminarŭ, pe câtŭ numai se póte, şi ceilalţi tinerĭ ai dieceselorŭ sufragane, carĭ petrecŭ în seminarie străine, până când îşĭ vorŭ face şi ele seminariele lorŭ necesare, căcĭ mai bine va fi la totŭ casulŭ sĕ se dea stipendiele menite pentru întreţinerea acelora unui seminarŭ românescŭ, decâtŭ unui seminarŭ străinŭ, ér spesele întreţinerei de sigurŭ nu vorŭ fi în Blaşiu mai marĭ, decâtŭ în Budapesta, Strigoniu, Ungvarŭ şi într'alte locurĭ.

Făcĕndu se acésta, celŭ puţinŭ unŭ singurŭ profitŭ este garantatŭ înainte prin împrejurarea, că s'ar delătura acea apariţiune, pe câtŭ de tristă pe atâtŭ şi de absurdă totodată, de a avé preoţĭ românĭ, carĭ nu sciu românesce şi nu-şi cunoscŭ ritulŭ lorŭ."

A doua scrisóre

a generalului **Traianŭ Doda.**

D. preşedinte alŭ camerii deputaţilorŭ din Peşta, ignorândŭ declaraţiunea d-lui deputatŭ Traianŭ Doda, cu dta 15 Octomvre a. c. Nr. $\frac{211 \text{ pres.}}{1887 \text{ } 92}$ îlŭ provócă ca în rĕstimpŭ de 15 dile sĕ-şi presenteze credenţionalele.

La acéstă provocare d. deputatŭ a adresatŭ d-lui preşedinte alŭ dietei următorulŭ rĕspunsŭ:

Stimate Domnule Preşedinte!

In declaraţiunea ce aţĭ făcut'o în camera deputaţilorŭ în şedinţa publică din 12 a lunei curente, aţĭ recunoscutŭ, d-le preşedinte, că v'a venitŭ la mână scrisórea mea în care v'am împărtăşitŭ atâtŭ hotărîrea mea, că nu-mĭ voiu presenta credenţionalele de deputatŭ, nicĭ nu voiu abdice de mandatulŭ meu de deputatŭ, — câtŭ şi motivele, care m'au condusŭ la acesta hotărire.

Cu tote acestea, prin scrisorea de sub N. $\frac{211 \text{ pres.}}{1887 \text{ } 92}$ mĕ provocaţĭ oficiosŭ, ca sĕ-mĭ presentezŭ credenţionalele, ignorândŭ simplu scrisórea mea din motivulŭ, ce l'aţĭ spusŭ în acea şedinţă, cumcă unŭ deputatŭ, carele nu-şĭ presenteză camerei credenţionalele, nu este deputatŭ şi nu póte veni în atingere cu camera deputaţilorŭ.

Vĕ rogŭ, d-le preşedinte, sĕ binevoiţĭ a'mĭ ascrie numai sincerităţii, ce-mĭ datorescŭ, décă eu înainte de ce-mĭ iau libertate a vĕ rĕspunde la preţuita provocare, mĕ vĕdŭ silitŭ a-mĭ esprima convingerea, cumcă nicĭ punctulŭ de mânecare, din care aţĭ purcesŭ, nicĭ procedura ce aţĭ urmat'o în acéstă causă, — nu se potŭ aduce în consonanţă cu disposiţiile legii.

In §. 86 art. d. l. 33 din 1874 se dice apriatŭ: »Preşedintele electoralŭ .... proclamă de deputatŭ dietalŭ alŭ cercului pe acelŭ candidatŭ, care a întrunitŭ maioritatea absolută a voturilorŭ valide însemnate.« — Calitatea de deputatŭ aşaderă este independentă de orĭ şi ce condiţiunĭ ulteriore, prin urmare este pe deplinŭ independentă dela presentarea orĭ nepresentarea credenţionalelorŭ, şi ea este validă din momentulŭ precisŭ determinatŭ prin lege.

Pe acéstă basă fiecare deputatŭ se bucură de dreptulŭ de inmunitate din momentulŭ alegerii, fără privire la verificarea orĭ nimicirea alegerii.

Şi, încâtŭ sciu eu, nu esistă lege, care ar îndreptăţi pe preşedintele dietei, ca prin o simplă enunciaţiune presidială sĕ-i potă detrage acéstă calitate vreunui deputatŭ proclamatŭ după prescrisele legii într'unŭ cercŭ electoralŭ.

Dealtcum, acestŭ punctŭ de mânecare stă în contrarietate atâtŭ de mare, nu numai cu cuvĕntulŭ chiar alŭ legii, ci şi cu natura causei, încâtŭ D-vostră, d-le preşedinte, aţĭ fostu însuşĭ necesitatŭ de a vĕ abate în faptă dela acestŭ punctŭ de mânecare absolutŭ greşitŭ, provocându mĕ pe mine deadreptulŭ, ca pe deputatulŭ alesŭ în cerculŭ Caransebeşŭ alŭ comitatului Caraşŭ Severinŭ, ca sĕ-mĭ presentezŭ credenţionalele, prin ce aţĭ doveditŭ în celŭ mai eclatantŭ modŭ, şi în contradicere cu declaraţiunea D-vostrĕ făcută publice, — că în faptă mĕ recunósceţĭ de deputatŭ alesŭ în cerculŭ electoralŭ alŭ Caransebeşului.

Obiectivitatea şi stricta stimă faţă de lege, care aţĭ dovedit-o fără privinţă la partide, şi care V'a distinsŭ atâtŭ de multŭ în posiţia înaltă de preşedinte, — mĕ îndreptăţescŭ a presupune, că veţĭ recunósce, cumcă n'aţĭ fostŭ îndreptăţitŭ a ignora amintita mea scrisóre, ba din contră aţĭ fostŭ îndatoratŭ a o presenta în tótă forma camerei deputaţilorŭ spre deliberarea normală, ca orĭ care altă scrisóre a vre unui deputatŭ adresată preşedintelui, dér aparţinĕtóre de competinţa dietei. Şi cu atâtŭ mai vĕrtosŭ mĕ sĕmtŭ îndreptăţitŭ a aştepta acésta, deórece în înţelesulŭ legii comisiunea censurătóre, eră în acestŭ casŭ esceptionalŭ comisiunea de incompatibilitate este singură îndreptăţită de a subtrage mandatulŭ vre-unui deputatŭ, în casurile prescrise de lege şi în înţelesulŭ normelorŭ sustătătóre.

Procederea, care are sĕ se urmeze în causa mea, este de altcum normată în art. de lege 39 din 1876 provocată şi în preţuita D-vostră scrisóre.

Atuncĭ, când eu n'am denegatŭ simplu presentarea credenţionalelorŭ mele, nicĭ n'am întrelăsatŭ presentarea lorŭ prin simplă tăcere, ci am motivatŭ acésta întrelăsare: din parte-mĭ am satisfăcutŭ pe deplinŭ formalităţilorŭ cerute de lege, prin urmare am trebuitŭ sĕ fiu de aceea convingere, că şi D-vóstră, d-le preşedinte, veţĭ avea înaintea ochilorŭ formele prescrise de lege.

In înţesulŭ acestei legĭ, scrisorea mea trebuia transpusă comisiunii de incompatibilitate spre competentă deliberare, eră chiemarea acestei comisiunĭ, în înţelesulŭ §-lui 7 alŭ citatei legĭ, este de a decide: „că óre esistă condiţiunile, de carĭ suntŭ legate consecinţele provĕdute în § 5 alŭ acestei legĭ?« Adecă: conformŭ §-lui 5 comisiunea are sĕ cerceteze: că óre justificat'am eu de ajunsŭ nepresentarea credenţionalelorŭ mele?

Nu potŭ presupune, cumcă onoraţii membri ai comisiunii, din punctulŭ lorŭ de vedere politicŭ vorŭ afla de motivată întrelăsarea presentării credinţionalelorŭ mele, dér şi în acestŭ casŭ comisiunea trebue sĕ enunţe acesta, înainte de ce-mĭ va pute detrage mandatulŭ în formă legală.

Atâta din punctŭ de vedere formalŭ.

Incâtŭ privesce meritulŭ causei, de sine se înţelege, că nu potŭ face altceva, decâtŭ sĕ susţinŭ în întregŭ cuprinsulŭ ei dechiaraţiunea mea din 10 a lunei curgĕtóre, şi alăturândŭ unŭ duplicatŭ alŭ acesteia Vĕ rogŭ:

Sĕ binevoiţĭ acestŭ rĕspunsŭ alŭ meu, dimpreună cu alăturata scrisóre, a-lŭ transpune prin camera deputaţilorŭ comisiunii de incompatibilitate, care singură este competentă în acéstă causă.

Sperŭ că d-vóstră, d le preşedinte, de astădată veţĭ satisface rugării mele cu atâtŭ mai vĕrtosŭ, cu câtŭ eu abia mĭ-aşĭ pute închipui unŭ motivŭ ponderosŭ, care sĕ pótă justifica violarea procederii legale în acestŭ primŭ casŭ de aplicare practică a legii, a acelei legĭ, care s'a creatŭ de către legislaţiunea nóstră tocmai cu privire la ast-felŭ de casurĭ esceptionale, der provenite din relaţiu nile nostre politice.

Primesce d-le preşedinte asigurarea simţĕmintelorŭ mele de adêncă stimă.

Caransebeşŭ, în 30 Octomvrie 1887.

Traianŭ Doda m. p.,
alesŭ deputatŭ alŭ cercului Caransebeşŭ.

Din afară.

Scirile despre sosirea Ţarului în Berlin suntŭ adĭ mai puţin hotărîte ca erĭ. Cercurile curţii négă, că visita Ţarului ar fi fost deja oficialŭ notificată, dér admitŭ, că e fórte probabilă şi că e posibilŭ sĕ asiste la întrevedere şi ministrulŭ de esterne rusŭ Giers. In porturile maritime rusescĭ se susţine, precum e informată „Kreuzzeitung“, că Ţarulŭ va alege drumulŭ pe mare. „Times“ află, că Ţarulŭ numai din acel motivŭ ar fi hotărîtŭ sĕ călĕtorescă la Petersburgŭ prin Germania, fiindŭ că nu voia sĕ se despartă de copii sĕi, carĭ nu potŭ suporta călĕtoria pe mare.

„Pol. Korr.“ anunţă din Varşovia, că la întăriturile cele mari cu şanţurĭ în Rowno, Dubno şi Luck, cu tóte că anotimpulŭ e nefavorabilŭ, se lucrézĕ cu puterĭ însemnate şi cu tótă graba. Se înfiinţézĕ numeróse magazine şi se umple cu provisiunĭ de proviantŭ. Fortificaţiunile Varşoviei situate pe ambii ţermĭ ai Vistului se légă printr'o a doua reţea suterană de sĕrmă sub albia Vistulei.

După cum comunică o telegramă din Bucurescĭ, în cercurile informate de acolo nu se scie nimicŭ despre o apropiată călĕtoriă a ministrului de esterne Ferichide la Viena pentru reluarea tractărilorŭ de comerţŭ.

„Pol. Korr.“ anunţă din Bucurescĭ, că nu se scie nimicŭ sigurŭ în cercurile informate de acolo despre o apropiată călĕtoriă a ministrului preşedinte bulgarŭ Stambulov în România; cu tótă hotărîrea însĕ se contestă, că acéstă eventualitate ar avé de obiectŭ o întâlnire între Regele Carolŭ şi între Prinţulŭ Ferdinand, deórece despre o astfelŭ de întâlnire nu este nicĭdecum vorba.

Din Constantinopolŭ se comunică fóiei „Pol. Korr.“, că o comisiune militară formată din ordinulŭ Sultanului s'a dusŭ în 28 Octomvre n. la graniţa greco-turcéscă pentru ca sĕ studieze terenulŭ pentru lucrările strategice plănuite. Totodată s'a plănuitŭ şi înfiinţarea unui batalionŭ de căi ferate, întocmire ce n'are până acum armata turcéscă. Proiectulŭ pentru acéstă nouă întocmire e lucratŭ de unŭ oficerŭ bavarezŭ în unire cu oficerĭ turcĭ, ministerulŭ de rĕsboiu l'a aprobatŭ şi s'a presentatŭ Sultanului spre primire.

Asupra misiunei engese către Regele Abissiniei se comunică următórea versiune ca acreditatŭ: E vorba aci de o acţiune independentă, dér paralelă, despre care guvernulŭ italianŭ pretinde a nu sci nimicŭ oficialŭ. Acţiunea s'a însemnatŭ aşa de târdiu, pentru ca sĕ nu împedece înaintarea şi acţiunea trupelorŭ italiane; dér îndată ce Italienii vorŭ ocupa punctele strategice luate în perspectivă şi succesulŭ militarŭ va împlini dorinţele armatei, atuncĭ guvernulŭ italianŭ va fi gata a primi propunerile de pace ale Regelui Abissiniei.

SCIRILE DILEI.

Fóia ungurescă „Magyar Föld“, scriindŭ nisce articulĭ de fondŭ despre *starea moralităţii publice în Ungaria*, între altele susţine în Nr. 125, că: „Moralitatea publică o aflì cu atâtŭ mai scădută, cu câtŭ te apropii mai multŭ de marginele nord-ostice şi de medă-di ale ţĕrei. Fără îndoélă dérĕ, că cu miseria ce domnesce la poporaţiunea din aceste marginĭ ale ţĕrei, domnesce împreună şi aşa disa „moral insanity“. Décă „Magyar Föld“ ar fi amintitŭ aci numai părţile nord ostice ale ţĕrii, póte ar fi rĕmasŭ trecutŭ cu vederea, dér fiind-că elŭ amintesce şi părţile de miadă di ale ţĕrei — înţelegemŭ patria „Kulturegylet“-ului — a păţit'o uritŭ; »patrioţii“ dela Cluşiu s'au supĕratŭ focŭ, unŭ amicŭ alŭ lui »Kolozsvár« ilŭ întrebă pe „Magyar Föld“: „Unde este statistica pe a căreia basă cuteză sĕ afirme, că în părţile acestea scade moralitatea publică? Intêmplatu-s'au aicĭ atâtea defraudărĭ oficiale orĭ altŭ feliu de defraudărĭ? întêmplatu s'au atâtea falimente pĕcătóse orĭ altfeliu de înşelăciunĭ de natura acésta? hoţii, hoţii împreunate cu omorurĭ, sĕu aprinderĭ; ruperea eclatantă a sigilului matrimonialŭ şi scandalurile urmate din acestea? Află-se aicĭ o judecătoriă ca la Seghedinŭ, orĭ unŭ statariu ca la Somogy? Intêmplatu-s'au aicĭ persecuţiunile Evreilorŭ dela Pojunŭ, orĭ procesele şakterescĭ dela Nyiregyháza? Avut'amŭ noi pe unŭ Spanga? Află-se la noi comunismŭ, orĭ grevă de lucrătorĭ? Află-se aicea o foiă, care după ce a primitŭ abonamentele începe mai ântêiu a eşi în formatŭ mai micŭ. ér după aceea începe a eşi numai a doua di, în locŭ de a eşi în fiăcare di, precum fù anunţată?? Décă în loculŭ acestora ar fi disŭ „Magyar Föld“, că noi suntemŭ barbari orientalĭ, — amŭ fi ascultatŭ cu modestiă batjocura lui, dér conceptulŭ imoralităţii orientale, pentru Ungaria este unŭ *non sens*“. — Certă în familiă şi bine sciu ei de ce se ceartă, pĕcatele suntŭ ca năsipulŭ mării.

— x —

Se plânge „Kolozsvar“ în articululŭ sĕu de fondŭ dela 2 Noemvre, că *universitatea din Cluşiu* nu-i destulŭ de impopulată. Causa o atribue lăcomiei cetăţenilorŭ din Cluşiu, despre carĭ dice, că suntŭ conduşĭ de principiulŭ de *a stórce* câtŭ numai se póte *pe bieţii studenţĭ*. Cine are vre-o odăiţă rea, umedă şi nesănĕtósă, pe care n'o póte folosi la nimicŭ, o dă studenţilorŭ universitarĭ şi stórce de pe spinarea lorŭ sume nespusŭ de marĭ Mai uşóră este susţinerea unui universitarŭ în Budapesta, decâtŭ în Clusŭ şi părinţii mai bucurosŭ îşĭ ducŭ copii acolo, fiindŭ-că le vine mai uşoru. Ilŭ dóre inima pe „Kolozsvar“ când face aceste descoperirĭ în publicŭ, dér n'are ce face, căcĭ e faptŭ. — Este şi asta o causă, dér cea principală e alta şi ne mirămŭ că jupânii dela »Kolozsvar“ se prefacŭ că nu o sciu. Este: 1) Ardelulŭ nu e ungurescŭ; că studenţii nemaghiarĭ suntŭ batjocuriţĭ şi persecutaţĭ la universitatea din Cluşiu, ca la tóte şcólele unguresci; 3) că li-se propune numai ungurésce. Deocamdată îi amintimŭ numai atâtŭ foii unguresci.

— x —

Présfinţia Sa Episcopulŭ Caransebeşului *Ionŭ Popasu* a cumpăratŭ vila Nicolaevicĭ din Mehadia, avêndŭ intenţiunea a înfiinţa o şcólă românéscă în acea casă, care e lipită de biserica gr. cat. Unŭ preotŭ, care va fi instalatŭ acolo, va fi totodată şi învĕţătorŭ. Deja s'a începutŭ reparatura casei.

— x —

Reuniunea femeilorŭ române din comitatulŭ Hunedórei a primitŭ dela archiducele Ferdinand d'Est o comandă de perdele naţionale românescĭ pentru împodobirea castelului împĕrătescŭ din Ems.

— x —

Bugetulŭ oraşului Cluşiu pentru anulŭ viitorŭ s'a preliminatŭ cu 368,205 fl. 5 cr. cheltuelĭ şi 290,692 fl. 10 cr. venitúrĭ. Rĕmâne deficitŭ 77,512 fl. 95 cr., ce va ave a se acoperi prin unŭ aruncŭ comunalŭ de dare de 44%. — Straşnicŭ deficitŭ! Dér Românii sĕ trăéscă din comitatulŭ Cojocnei, ca sĕ plătéscă ce cheltuescŭ Ungurii!

— x —

Dela isvórele Someşului mare nĭ se scriu următórele: Tómna anului acestuia a fostŭ şi este fórte nefavoritóre pentru economii de pămêntŭ din acestŭ ţinutŭ. Timpulŭ ploiosŭ şi fórte rece deoparte a causatŭ fórte mare stagnare şi întârdiare în săceratulŭ holdelorŭ, culesulŭ cucuruduļui, baraboilorŭ şi în strîngerea bucatelorŭ şi a fĕnului de pre câmpŭ, ér de aită parte, bucatele şi fĕnulŭ fiindŭ ude şi punêndu-se în starea acésta în podurĭ, tóte se inferbêntă, încolţescŭ, putredescŭ şi se strică. Mai multŭ de cincĭ sĕptĕmânĭ este de când plóia nu încétă, noroiulŭ şi tina, precum şi apa nu o mai poţĭ ţeri, ér' zăpada a cădutŭ până josŭ sub munţĭ. O brumă grósă şi cu gerŭ mare în două nopţĭ a friptŭ şi îngheţatŭ totŭ ce a mai fostŭ rĕmasŭ verde, nimicindŭ în modulŭ acesta tótă păşunea vitelorŭ la câmpŭ. Economii de vite (care este uniculŭ isvorŭ de susţinere în acestŭ ţinutŭ) suntŭ fórte îngrijaţĭ pentru casulŭ, décă va urma o érnă lungă şi grea. Vitele suntŭ fórte eftine şi nu au căutare. O oie bună se capĕtă cu bagatelulŭ preţŭ de 2—3 fl. v. a. Cu tóte acestea, esecutorii de dare şi sunetulŭ dobei nu încetă de a mări şi ele suferinţele poporului. — *Someşanul.*

— x —

Tĕrgulŭ de ţĕră în Cluşiu e forte cercetatŭ, spunŭ foile unguresci de acolo. S'au vêndutŭ până acum 2230 vite cornute şi 175 cai. Preţulŭ e numai mijlociu, deşi cumpĕrătorĭ suntŭ mulţĭ. Piéţa de zarzavaturĭ şi legume e forte încărcată.

— x —

In nóptea de 26 spre 27 Octomvre n., în comuna *Vălcelele bune* din ţinutulŭ *Haţegului* au arsŭ 82 de case cu tóte clădirile economice şi recolta anului acestuia. Locuitorii abia au putulŭ scăpa cu viéţa şi cei mai mulţĭ au rĕmasŭ cerşetorĭ pe drumurĭ. Nenorociţii aşteptă ajutóre

— x —

»Naţiunea“ spune cum s'a inventatŭ de curêndŭ unŭ *aparatŭ*, care este vorba a se introduce în locomotivele dela *trenurile române* spre a servi în contra eşirei cu atâta putere a scânteielorŭ, ce adesea orĭ producŭ arderea de pădurĭ ale diferiţilorŭ proprietarĭ, carĭ suntŭ învecinaţĭ cu liniele ferate

— x —

Cetimŭ în „Românulŭ“: „*Niculae Dumitru Negrea* de 15 anĭ, de meseriă ciobanŭ, fiiulŭ lui Dumitru Negrea şi alŭ Reveicei Dumitru Negrea, născutŭ în *Transilvania* şi locuindŭ în comuna Burduşanĭ, plasa Balta, judeţulŭ Ialomiţa, a încetatŭ din viéţă în penetenciarulŭ Văcărescĭ, unde era deţinutŭ provisoriu spre esecutarea osândei de

---

FOILETONU.

Marcu şi Turcii.*)

Baladă culesă de *Dascălulŭ Iuliu Bugnariu.*

I.

La crâşmuţa cea din dealŭ
Bea Marcu celŭ din Ardealŭ,
Marcu bea vinŭ îndulcitŭ
Până ce s'a şumenitŭ;
Ēră muma Marcului
Din mijloculŭ satului,
La dênsulŭ se repedia
Şi din graiu aşa dicea:
— „Tu, Marcule, mila mea,
Nu şede în crâşmă a he,..
Că săracĭ 'omŭ rĕmâne
Şi nimica n'omŭ avé...!
Dă-ţĭ piştolele pe boi,
Că mai am acasă doi;
Ēr clopotulŭ celŭ înstrutatŭ
Pe-unŭ pluguţŭ incobgilatŭ!«
— „Măiculiţă dulcea mea
Pogoniciu pe cin' mĭ-a da?“
— „Pe soră ta Măriuca,
Că şcie boii mâna!«

II.

Marcu multŭ nu aştepta
Ci pistolele îşĭ vindea
Şi doi boi îşĭ cumpĕra
Şi cu plugulŭ se ducea
Colo 'n josŭ pe şesurele
La moşia maicii sele.
Când acolo îmĭ sosia
Soru-sa din graiu dicea:
— „Dali frate frăţióre,
Caută 'n josŭ pe şesurele,
Că-sŭ mălaie rĕsărite,
Cânepile înflorite
Şi cureche răsădite!“
Ēră Marcu îi dicea:
— »Sorióră dulcea mea,
Nu-sŭ mălaie rĕsărite,
Nicĭ cânepĭ înflorite,
Nicĭ cureche rĕsădite,
Ci îsŭ Turcii, păgânii,
Vinŭ la tine a peţi!“
— Las' sĕ vie — ţépa-i mânce,
Că după ei nu mĭ-oi duce
Numai mórtă şi împuşcată,
De săgetă săgetată,
Că de aia morĭ îndată!“

*) Acéstă baladă. culésă în mai multe variante pline de ideĭ marĭ, imaginĭ încântătóre şi poesiă adevĕrată naturală, mĭ-a comunicat-o unŭ locuitorŭ din comuna *Telciu*. Acéstă comună se află situată într'o vale romantică, în partea nordică din fostulŭ „*Districtus Valachorum Rodnensis*“ şi are la 2461 locuitorĭ, dintre carĭ 2411 suntŭ neaoşĭ Românĭ de confesiunea gr. cat., 5 de confes. rom. cat. şi 45 de confes. mosaică. Locuitorii suntŭ ómenĭ muncitorĭ şi materialminte stau cât numai se póte de bine, deşi jidovimea stăruiesce sĕ facă din dênşii „códă de toporŭ...“ — Se ocupă cu agricultura şi prăsirea vitelorŭ, apoi cu pregătirea fabricatelorŭ pe carĭ: veşlĭ, covetĭ etc., pe carĭ ómenii cei cu mai puţină dare de mână le transpórtă în cantităţĭ mai marĭ la deosebitele tĕrgurĭ de ţĕră, precum în Deşiu, Gherla, Cluşiu, Turda, Zĕlau, Szigeth etc., unde le vêndŭ cu preţurĭ pipĕrate la deosebiţĭ neguţătorĭ de profesiune.

Ca aşedĕminte de cultură, ce întêlnimŭ în acéstă comună frumósă, înregistrămŭ o scólă fundaţională cu doi învĕţătorĭ, o scólă conf. cu unŭ învĕţătorŭ şi o scólă comunală asemenea cu unŭ învĕţătorŭ. Salariele acestorŭ învĕţătorĭ se plătescŭ parte din fondŭ, parte dela comună şi variéză dela 240—400 fl. v. a.

Inteliginţă încă se află destulă în acéstă comună; a-a întêlnimŭ unŭ preotŭ, şéşe învĕţătorĭ, dintre carĭ 2 pensionaţĭ unŭ notarŭ harnicŭ, colectorŭ, primarŭ, etc. numaĭ ce îi e năcazulŭ, că lipsesce acesea ce e mai scump, mai sfântŭ: *armonia*, carea puţină însĕmnătate are pe buzele celorŭ mai mulţĭ!

La adresa »bogăilorŭ“ din Telciu sună fórte nimerită proverbiulŭ latinŭ: „inter dous litigantes tertius gaudet,“ care proverbŭ esprimă unŭ adevĕrŭ adêncŭ, însĕ unŭ adevĕrŭ, care în tóte dilele se póte nu numai demonstra, ci chiar vede şi cu ochii — la fraţii Telcenĭ! N'avemŭ ce sĕ le facemŭ, póte că n'au încă cunoscinţa de poesia lui Antonŭ Panŭ: »Urmările judecăţii!“

5 anĭ corecţie, la care era condamnatŭ pentru omorulŭ lui Antonŭ Ghiţa; pe urma lui a rĕmasŭ unŭ capitalŭ de lei 25, o ghebă de lână cafeniă, o părechie iţarĭ albĭ, unŭ chimirŭ de curea şi o traistă".

—x—

Duminecă în 6 Noemvre se va da în hotelulŭ Nr. 1 *primulŭ concertŭ de abonamentŭ* de cătră orchestra oraşului. Concertele acestea vorŭ fi în numĕrŭ de patru Spre a corĕspunde dorinţelorŭ şi gustului visitatorilorŭ concertelorŭ şi a mări interesulŭ pentru ele, bucăţile musicale pentru fiăcare concertŭ viitorŭ se alegŭ de însuşĭ publiculŭ. In scopulŭ acesta fiăcare visitatorŭ va primi la cassă unŭ biletŭ pe care póte nota 10 bucăţĭ musicale după placŭ. Biletele se adună în pausă şi resultatulŭ se va face cunoscut în ḑiarŭ, comunicându-se celŭ mai apropiatŭ programŭ de concertŭ cu voturile ce le-a întrunitŭ fiăcare bucată musicală alésă. In primulŭ concertŭ orchestra va esecuta uvertura „Don Juan« şi composiţiunea sa de acum 100 de anĭ (1787) în Praga. Centenarulŭ acestei uverturĭ a lui Mozart s'a serbatŭ la 29 Octomvre mai la tóte operele din Germania.

—x—

In ḑilele trecute au eşitŭ din Berlinŭ *cincĭ milióne de ruble în aurŭ*, care veniau din Petersburg şi'şĭ continuau drumulŭ spre Parisŭ şi Amsterdam. Ca sĕ nu sufere de urîtŭ pe cale, rublele călĕtoreau în societatea a doi inalţĭ funcţionarĭ împĕrăteştĭ din Petersburg, care purtau banii în cincĭ-spre ḑece pachete marĭ în greutate de 1017 chilograme. Mare sgomotŭ prin Germania şi multă bucuriă pe acolo, pe unde vorŭ ajunge rublele a fi împărţite »frăţesce« !

—x—

Guvernulŭ rusŭ a sporitŭ cu 160,000 de ruble subvenţia ce dă societăţei rusescĭ de navigaţie pe Dunăre, ca sé-şĭ pótă prelungi circulaţia şi de a lungulŭ malului sĕrbescŭ alŭ Dunării.

Lugoşiu, 30 Octomvre 1887.

Daţi-mĭ voiă a vĕ împărtăşi în liniaminte scurte unele momente mai importante petrecute ḑilele acestea în Lugoşŭ, metropolia comitatului Caraşŭ-Severinŭ. Pe ḑiua de 25 şi ḑilele următóre l. c. fu convocată aici Congregaţiunea comitatensă ordinară de tomnă, în care înainte de tóte avea sĕ se facă instalarea solemnă şi ocuparea scaunului de fişpanŭ de cătră d lŭ *Emericŭ de Jakabffy* ca nou numitulŭ comite-supremŭ alŭ comitatului nostru.

Pentru scopulŭ acestei solemnităţĭ încă în ḑiua precedentă veniră la Lugoşiu mulţime de membrii ai Congregaţiunei din tóte părţile Comitatului. Apoi membrii deputaţiunilorŭ Comitatului Timişórei, Aradului, oraşului Timişóră şi Caransebeşiu, câtŭ şi deputaţii dietalĭ ai Cercului electoralŭ Lugoşiu, Sasca şi Zorlenţului mare, Szende Béla, Ioanŭ Asboth şi Georgiu Szerb.

După „Te Deum« s'a deschisŭ adunarea cetindu-se rescriptulŭ de numire alŭ noului comite-supremŭ *numai în limba maghiară*. Comitele apoi în numele universităţii comitatense fù bineventatŭ în scaunulŭ lui celŭ nou de cătră protonotarulŭ substitutŭ Szögyenyi László, apoi depuse jurămêntulŭ prescrisŭ în mânile acestuia şi şĭ-a ţinutŭ vorbirea sa de instalare care culminéză în enunciarea propagării ideii de statŭ maghiare şi în accentuarea lăţirei adevĕratului semţŭ patrioticŭ maghiarŭ. — Intre strigările mamelucilorŭ de „Eljen a király" şi „Eljen a haza« fişpanulŭ a declaratŭ Congregaţiunea de închisă ne mai dândŭ cuvêntŭ şi vo bitorului Românilorŭ.

După amedḑi la 1/2 2 óre a fostŭ banchetŭ de 200 persóne în localulŭ „Casinei maghiare". Séra la 8 óre a urmatŭ conductŭ de torţe, musica şi iluminarea oraşului, după aceea serata de danţŭ arangiată în sala cea mare a Comitatului în folosulŭ augumentării fondului de pensiune alŭ oficialilorŭ comitatensĭ alŭ cărei venitŭ curatŭ se ḑice că se urcă la 1000 fl.

In a 2-a ḑi, adecă 26 Octomvre s'a continuatŭ Congregaţiunea când s'a alesŭ cu unanimitate ca unicŭ candidatŭ de vice-comite proprietarulŭ de mai susŭ, numitŭ *Litsek Béla*, proto-notarulŭ comitatensŭ *Szögyényi László*, 2 fisolgăbirĕi *Schönenfeld László şi Popescu Aurelŭ*, de I vice notarŭ *Franciscŭ Csákányi*, II vice-notarŭ *Alexandru Kasics*, III vice notarŭ *Petru Corcanŭ*, IV vice-notarŭ comitatensŭ Dr. *Pachómiu Avramescu*, şi 3 adjuncţĭ de fisolgăbirĕi.

In 27 continuându-se mai departe Congregaţiunea, Ilustritatea Sa D-lŭ Episcopŭ Mihályi a datŭ în Reşedinţa Sa unŭ prândŭ de gală în onórea noilorŭ denumiţĭ şi aleşĭ funcţionarĭ comitatensĭ, la care au luatŭ parte peste 30 de persóne.

Astfelŭ Comitatulŭ celŭ mare Caraşŭ-Severinŭ cu o populaţiune de preste 380 mii locuitorĭ aprópe esclusivŭ românĭ, după o administraţiune provisoră de preste 4 anĭ — şi după unŭ anŭ de vĕduviă trecutŭ dela mórtea fostului paşă dela Aradŭ — în cele din urmă ajunse a fi deplinŭ restauratŭ dela capŭ până la picióre mai numai cu bărbaţĭ ungurĭ din sĕnulŭ sĕu.

Nu voiu sĕ disputŭ meritele nimenuia, nicĭ sĕ atacŭ capacitatea, zelulŭ şi simţulŭ patrioticŭ maghiarŭ alŭ Corpului de oficialĭ nou constituitŭ din acestŭ comitatŭ. Voiu sĕ constatŭ numai atâta, că noulŭ fişpanŭ Jakabffy — faţă cu alţĭ individĭ póte mai meritaţĭ şi aprigĭ rivalĭ ai dênsului, a reportatŭ învingerea frumósă când d pă unŭ serviţiu publicŭ de abia 12 anĭ şi în flórea etăţii sale de 37 anĭ — i-a succesŭ sĕ se avente la unŭ postŭ aşa de înaltŭ — ca şi carele la altulŭ mai mare nicĭ când se va mai pute aştepta.

Constatŭ şi aceea că partida naţională română din acestŭ comitatŭ, faţă cu alegerea actualului vice-comite, a pusŭ mânile în sinŭ şi a fostŭ cu totulŭ pasivă. Au n'a avutŭ omulŭ sĕu, care se candideze la postulŭ frumosŭ de vice-comite? Au dorŭ, întrebŭ, acesta este scopulŭ pasivităţii proclamată la Sibiiu, ca Românii nu nu mai la alegerile de deputaţĭ parlamentarĭ, ci şi la cele comitatense — unde au largŭ câmpŭ de activitate — sĕ nu lucre nimica în interesulŭ bietului ţĕranŭ românŭ. Eu unulŭ nu sunt de aceeaşĭ părere nicĭ nu adoptezŭ unŭ astfelŭ de principiu.

De astădată încheiu scrierea cu adausulŭ că fraţii nostrii ungurĭ *au jucatŭ după cum au voitŭ D-lorŭ* — pentru ce le şi oftezŭ sĕ le fiă de bine, căcĭ vina e a nóstră, a Românilorŭ ér, nu a lorŭ! —

Unŭ sĕteanŭ.

Scirĭ poliţienescĭ. — Marţĭ séra, ucenicuiŭ de cismarŭ Gecse Sandor se duse cu suma de 6 fl., ce-i încasase pe o păreche de cisme, în cârciuma lui Iónŭ Mantsch din Blumĕna, perdu banii în jocŭ de cărţĭ cu alţii („Nobilŭ 21«) şi de atuncĭ a dispărutŭ. Se speră că tinĕrulŭ defraudantŭ va fi prinsŭ.

Mercurĭ séra o femeiă din Curmătură a fostŭ găsită beată mortă, întinsă pe podéla în Strada Căldărarilorŭ. A fostŭ dusă de o patrulă poliţienescă în arestulŭ poliţiei.

Incendiurile cele dese ce se întêmplă în Scheiu, dintre care mai multe au fostŭ imediatŭ observate şi stinse, lasă a conchide aprópe sigurŭ, că ele suntŭ puse de incendiatorĭ de profesiune. Printre poporaţiunea Scheiului se vorbesce, că aceştĭ incendiatorĭ nu se vorŭ lăsa până ce nu vorŭ arde toţĭ industriaşii şi industriaşii românĭ cu stare bună din Scheiu.

Mulţămită publică. — Subscrisulŭ îşĭ ţine de sântă datorinţă a-şi manifesta pe astă cale, în numele sĕu şi alŭ poporului gr. cat. din Têmpăhaza şi filia S. Uifalĕu, simţulŭ de gratitudine produsŭ prin generosulŭ faptŭ alŭ Cl Sale d-lui Dr. Demetriu Radu, preotŭ gr. cat., profes. şi rectorŭ la seminariulŭ teologicŭ latinŭ din Bucurescĭ, care binevoi a dărui pentru sf. nóstră biserică unŭ potirŭ de argintŭ în valóre de 80 fl. v. a. — Cu adevĕratŭ frumósă podóbă! Priméscă decĭ adênca nóstră mulţămită pentru ofertulŭ marinimosŭ.

Fiă ca esemple de acestea nobile şi demne de imitatŭ, — spre scopulŭ împodobirei casei Domnului, — sĕ afle echo în inimile tuturorŭ creştinilorŭ, după puterile de carĭ dispunŭ, căcĭ divinulŭ Mântuitorŭ, care socotesce de bine şi celŭ mai micŭ darŭ, — precum a socotitŭ cei 2 filerĭ ai vĕduvei sĕrace, jertfiţĭ cu inima curată — le va rĕsplăti însutitŭ ajutorându-i în tóte întreprinderile lorŭ.

Têmpăhaza, 10 Octomvre 1887.

Ilarin Ciunganu,
parochŭ gr. cat. alŭ Têmpăhazei
şi filiei S.-Uifalĕu.

DIVERSE.

Nestorulŭ gâscelorŭ. — In o comună din Ungaria se află o gâscă, care prin bĕtrâneţele ei merită a se numi adevĕratŭ Nestorŭ alŭ gâscelorŭ. A ouatŭ în 38 primăverĭ câte 14—16 ouĕ în fiă-care rêndŭ. In numĕrŭ rotundŭ se socotesce a fi datŭ nascere până acum la 570 de pui. Gâscanulŭ, cu care îşĭ petrecuse bĕtrâna gâscă ḑilele tinereţelorŭ sale, se află de asemenea în viéţă. Bĕtrânulŭ moşŭ alŭ gâscelorŭ petrece pe o proprietate a lui Jokai, unde se bucură de cinstea şi îngrijirea cea mai bună, ce se cuvine unui bĕtrânŭ.

O căsătoriă rară. — In Oswiecin s'a oficiatŭ la 22 Octomvre n. o cununiă, care merită a fi amintită din causa vêrstei înaintate a părechei, care numĕră împreună 150 de anĭ. Din acestia 80 suntŭ ai mirelui. 70 ai miresei. Mirele era vĕduvŭ şi numai acum trei anĭ şĭ-a serbatŭ nunta de aurŭ cu prima sa soţiă. Atâtŭ elŭ câtŭ şi miresa, care era numai de câţĭ-va anĭ vĕduvă, se bucură de cea mai bună sănĕtate.

Spitale pentru animale la Indienĭ. — Este sciutŭ, că animalele suntŭ în India tractate cu mare pietate şi fórte bine îngrijite de indigenĭ. Acésta stă în legătură cu credinţa lorŭ, că sufletele trecŭ după morte prin animalele rele şi bune, pentru ca sĕ se pocăéscă şi sĕ se cureţe. Paulŭ Montegazza, unŭ literatŭ italianŭ de mare valóre, istorisesce în opulŭ sĕu, întitulatŭ India, lucrurile cele mai curióse despre spitalulŭ de animale din Bombay, a cărui întreţinere anuală costă peste 200,000 de mărcĭ. Acolo se plătescŭ ómenii sĕrmanĭ, ca sĕ se lase a li se suge sângele de ploşniţe (păduchĭ de lemnŭ) Autorulŭ a vĕḑutŭ cu ochii sĕi cum hrănia unŭ Indianŭ bogatŭ vacĭ bolnave din farfurii de argintŭ. »Am vĕḑutŭ," scrie elŭ, „boi schiopĭ, slabĭ ca scheletulŭ, cânĭ orbĭ şi rîioşĭ cu sutele, papagaĭ fără unŭ picioră, găinĭ cu ósele moi, maimuţe pline de bube, caĭ bolnavĭ, cerbĭ, falconĭ, chiar şi şacalĭ, care au fostŭ primiţĭ cu bunăvoinţă în spaţiosulŭ spitalŭ şi au fostŭ nutriţĭ şi îngrijiţĭ până la mórte.« Acolo dobitócele au mai multă trecere ca omulŭ, coróna tuturorŭ creaturilorŭ. „Mes. Rom«.

O statuă a libertăţii la San Francisco — Ḑiarele din New-York anunţă că d. Adolf Sutro a hotărîtŭ sĕ ofere oraşului San Francisco o statuă colosală a libertăţei. Monumentulŭ va fi de marmură şi va avea împreună cu piedestalulŭ o înălţime totală de 40 picióre. Libertatea va fi representata călcândŭ în picióre anarhia. Loculŭ alesŭ pentru aşezarea acestui monumentŭ este una din cele doué coline carĭ se află la estremitatea stradei Masket şi domină portulŭ San Francisco şi intrarea în Oceanulŭ Pacificŭ. Acéstă colină, fórte ascuţită în vêrfŭ, fiindŭ la o înălţime de 960 picióre d'asupra nivelului oceanului, lumina electrică ce va fi aşeḑată într'o făclie ţinută de statuă, se va afla astfel la o înălţime de 1000 picióre. Acestŭ proiectŭ este deja pe cale de esecutare şi desemnulŭ noului monumentŭ a fostŭ primitŭ de d. Sutro care se însărcinéză cu tóte cheltuielile.

Suprimarea durerei în casurĭ de arsurĭ. — Etă unŭ mijlocŭ fórte bunŭ pentru a opri durerile în casurĭ de arsurĭ. Acestŭ mijlocŭ a fostŭ esperimentatŭ în mai multe casurĭ şi totdeuna a reuşitŭ sĕ potolescă durerea aprópe instantaneu în casurĭ de arsură întinsă şi superficială. Pentru acésta este de ajunsŭ sĕ se verse pe partea bolnavă, încetŭ şi fără întrerupere, conţinutulŭ unui sifonŭ cu apă de seltz. In unele casurĭ, în care nu s'a pututŭ servi de acestŭ agentŭ terapeuticŭ, elŭ a fostŭ înlocuitŭ prin apă rece simplă, durerea potolită prin apa de seltz, a reapărutŭ sub influinţa apei recĭ şi fù din nou potolită când se întrebuinţă érăşĭ apa de seltz. A fostŭ dér unŭ îndoitŭ efectŭ: primulŭ este datoritŭ frigului, alŭ doilea gazului acidŭ carbonicŭ. Fără a crede într'unŭ efectŭ curativŭ destulŭ de manifestŭ, socotimŭ cu tóte acestea că vindecarea póte fi grăbită. In totŭ casulŭ acestŭ mijlocŭ este lesne de întrebuinţatŭ la ţéră, şi are marele avantagiu de a suprima durerea.

III.

Abia vorba şi-o sfêrşia
Şi Turcii la ei sosia
Şi din graiu aşa ḑicea:
— ,Marcule,
Voinicule,
Dă-ne tu pogoniciulŭ,
Că de nu-'ţĭ tăiemŭ capulŭ!"
— „Turcilorŭ
Păgânilorŭ!
Pogoniciulŭ nu voiu da
Până capulŭ susŭ mi-a sta,
Că-i din viţă de Românŭ,
Nu-i din viţă de păgânŭ!«
Turcii sta, se sfătuia
Şi din gură er grăia:
— »Marcule,
Voinicule,
Scóte-ne pogoniciulŭ,
Că de nu 'ţĭ tăiemŭ capulŭ!
Eră Marculŭ le ḑicea:
— »Turcilorŭ, păgânilorŭ,
Duşmanĭ ai creştinilorŭ,
Lăsaţi-mĕ 'n voia mea,
Ca sĕ scriu o cărticea
S'o trimitŭ la maica mea,
Sĕ scie de mórtea-mĭ grea!"

IV.

Turcii pace îi dădea,
Dér aceea nu era,
Căcĭ băgă pe drépta sa
Şi elŭ scóse sabia,
Printre Turcĭ mi-o răpeḑia
Şi pe toţĭ mi-i prăvălia,
Şi d'aice se ducea
Până 'n cale se 'ntêlnea
Cu iubită maică-sa....
Maică-sa îlŭ întreba:
— »Putut'ai ceva ara?"
Eră elŭ îi rĕspundea:
— „Am aratŭ, şi-am sĕmĕnatŭ,
Numai snopii n'am legatŭ!"
Mamă-sa nu s'a'ncreḑutŭ
Păn' n'a mersŭ de a vĕḑutŭ;
Ce-a vĕḑutŭ s'a spăimântatŭ
Şi 'napoi a înturnatŭ
Şi din graiu a cuvêntatŭ:
— »Marcule,
Voinicule,
Cum inima-ţĭ s'a 'nduratŭ,
De-atâta sânge-ai prădatŭ?"
Marculŭ er i-a cuvêntatŭ:
— „Nu eşti maica maicelorŭ,
Ci eştĭ mândra Turcilorŭ;
Nu eştĭ maică de prunci micĭ,
Ci eştĭ mândră la voinicĭ!"

Hordou, Octomvre 1887.

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 3 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	99 50
Rentă de hârtiă 5%	86.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 75
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.40
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 30
Bonurĭ croato-slavone	104 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	123 —
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	122 70
Renta de hârtiă austriacă	89 35
Renta de arg. austr.	82 60
Renta de aurŭ austr.	111 50
Losurile din 1860	135 25
Acțiunile băncei austro-ungare	887 —
Act. băncei de creditŭ ung.	284.75
Act. băncei de creditŭ austr.	283.70
Argintulŭ — — Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	9 93
Mărcĭ 100 imp. germ.	61.40
Londra 10 Livres sterlinge	125 50

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 20 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	93 1/2	9 . 1/2
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	36 —
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» " " (5%)	91 3/4	92 1/4
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	87 1/2	88 1/2
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14. 1/4	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03	2.04

Cursulu piețeĭ Brașovu
din 4 Noemvre st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.70	Vênd.	8.73
Argint românesc	»	8.65	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.89	»	9 93
Lire turcescĭ	»	11.21	»	11.27
Imperialĭ	»	10.20	»	10.24
Galbenĭ	»	5.88	»	5.91
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
" » " 5%	"	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	109.—	»	110.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 7284—1887.

Publicațiune!

In 23 Noemvre a. c. se va ținea o pertractare de oferte scripturistice asupra arendărei dreptului, ce se compete comunei orășenescĭ Brașovŭ, în incassarea banilorŭ de stătută și competențelorŭ de têrgŭ, și anume pentru periodulŭ din 1 Ianuarie 1888 până în 31 Decemvre 1890.

Spre acestŭ scopŭ se provócă toți amatorii, că până în 23 Noemvre a. c. înainte de prânḑŭ 12 óre, sĕ-și aștérnă la oficiolatulŭ economicŭ orășenescŭ ofertele scripturistice și sigilate, cărora are sĕ se alăture 10% din arenda anuală oferată.

Ofertulŭ trebue sĕ conțină dechiarațiunea, cum că oferentului i suntŭ cunoscute condițiunile de oferte și arêndă și că se supune lorŭ pe deplinŭ. Totŭ în ofertŭ are sĕ se amintéscă în cifre și litere suma de arêndă, ce se oferă pe anŭ.

Condițiunile de oferte și arênda se potŭ, până în ḑiua pertractărei de oferte, examina la oficiolatulŭ orășenescŭ economicŭ în decursulŭ órelorŭ de oficiu.

Brașovŭ, în 31 Octomvre 1887.

2—2 **Magistratulŭ orășenescŭ.**

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕțătorŭ la scóla conf. gr. cat. română din Feldru, Vicariatulŭ Rodna, devenindŭ vacantŭ, prin pensionarea fostului învĕțătorŭ, cu unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a. care se va primi în rate lunare anticipative din fondulŭ scólei, prin acésta se escrie concursŭ până în 13 Noemvre a. c.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ învĕțătorescŭ vorŭ avea a suscerne suplicele lorŭ înainte de timpulŭ hotărîtŭ la subsemnatulŭ senatŭ cu următórele documente:

Testimoniu despre absolvirea cursului preparandialŭ și de cualificațiune, și din limba maghiară. Testimoniu de moralitate și serviciu de până acum.

Dintre concurenți vorŭ fi preferiți cei carĭ vorŭ dovedi că suntŭ cântăreți și suntŭ în stare a compune corŭ bisericescŭ.

Dela senatulŭ scólei conf. gr. cat.

Feldru, în 30 Octomvre 1887.

Președinte: **Gregoriu Mureșianu.** Notarŭ: **Ioane Cosma.** 1—3

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugămŭ pe d-nii abonați ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.30	—	7.30
Predealu	—	—	—	1.14
	—	9.12	—	—
Timișŭ	—	9.35	—	1.45
Brașovŭ	—	10.12	—	—
	7 20	—	4 01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5 28	—
Augustinŭ	8 47	—	5.59	—
Homorodŭ	9 29	—	6 49	—
Hașfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighișóra	10 53	—	9.02	—
	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediașŭ	12.03	—	10.37	—
Copsa mică	12.26	—	10.59 / 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blașiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1 23	—	12.33	—
Teiușŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2 18	—
Vințulŭ de susŭ	2 49	—	2 48	—
Uióra	2 56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirișŭ	3.46	—	4 51	—
Apahida	5 01	—	5 28	Trenŭ de persóne
	5.21	—	5 56	
Clușiu	—	6 01	—	6 37
Nedeșdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbău	—	—	—	7.14
Aghirișŭ	—	—	—	7.29
Stana	—	—	—	7 56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8 18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mező-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Veneția-Orăḑii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
Oradia-mare	—	9.11		11.07
	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	—	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12.02	—
Oradia mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venția-Orăḑii	—	—	—	2 08	—
Fudi-Oșorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriș	—	—	—	5.53	—
Ghârbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedișu	—	—	—	6.20	—
Clușiu	—	10.31	—	6.38	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2.50	—	—	—	12.34
Blașŭ	3.03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copșa mic	4.01	—	—	—	2.13
Mediașŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigișóra	5.42	—	—	—	4.32
Hașfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8 23
Feldióra	9 06	—	—	—	9.02
Brașovŭ	9.46	5.37	—	—	9.52
	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealu	—	6.47	—	—	—
	—	11.30	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	1.01	—	4.51
Orăștia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6.15
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10.27
Paulișŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovațŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok	—	2 32	4 59
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8 20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	11.35	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	—
Glogovațŭ	4 43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Paulișŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5 41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1 29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6 33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Hațegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Banița	—	—	6.40
Petroșenĭ	—	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	—	—	6.10
Banița	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7.37
Pui	—	—	8.20
Hațegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ